

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Tema:
Tømmer
vi havet
for fisk?

Kommissionen:
EU's fiskeripolitik
en fiasko

Carsten Jensen:
Little Brothers
og nyttige idioter

TEMA:

Fisk og fiasko

Vil kommende generationer spise torskerogn og fiskefilet? Vil det være til at betale? Skal havene omkring os være et goldt museum, eller vil vi have både liv i vandet og en fiskerisektor i trivsel?

Det er i store træk de spørgsmål, der står på dagsordenen i EU frem til 2012, hvor en ny fiskeripolitik for EU skal vedtages. Udgangspunktet er et dystert billede, og denne gang er det ikke så meget fordi biologer og miljøorganisationer bruger tykke rapporter og salvselsfulde dommedagsprofetier til at råbe politikerne op. Det er såmænd de højeste embedsmænd i EU, Kommissionen, der har lagt et papir på bordet, som erklærer den fælles fiskeripolitik for en fiasko. I en såkaldt "grøn bog" fra april 2009 fastslår Kommissionen, at de officielle visioner om bæredygtighed og en robust fiskerisektor er "lysår fra realiteterne", der i stedet byder på overfiskning, lave indtægter for fiskere, og omfattende støtteordninger.

Hvad gør man så? Tiden vil vise, hvad EU-landene kan blive enige om. Men for Kommissionen er det alle dele af den fælles fiskeripolitik, der må til revision. Både fiskeripolitikens hjerte, kvoterne, og måden politiken forvaltes og kontrolleres på.

I dette nummer af NOTAT ser vi på, hvad der gik galt, og hvilke løsningsforslag, der er på tale i den debat, der berører os alle. Selvom den enkelte læser måske ikke holder vældigt af makrel i tomat, så kan vi vel blive enige om, at vores efterkommere skal ha' tilbuddet.

Kenneth Haar

Mange både, f

Kommissionen fælder en hård dom over EU's fiskeripolitik. Det gør de tørre tal på fiskebestandene også.

FEJLSLAGEN POLITIK. Nogle af tallene ser sådan her ud:

93 procent af al opfisket torsk i Nordsøen bliver fanget inden fiskene når at gyde.

88 procent af alle fiskebestande udnyttes over det grænseniveau, som betyder, at bestanden svinder ind.

54 procent af 46 forskellige arter i Middelhavet er truede.

30 procent af samtlige bestande i EU ligger under grænsen for biologisk overlevelse.

Der findes dog også enkelte tal som peger i den anden retning.

For eksempel ser torskebestanden i Østersøen øst for Bornholm ud til at have fået det bedre i de senere år. Massen af gydemoden fisk er på vej op efter en historisk bundnotering i 2006.

På den anden side er torsken stort set væk fra Kattegat.

Kort sagt har den europæiske bestand været overfisket i årtier. For mange både jager for få fisk.

Ned i den onde spiral

Konklusionen og tallene oven for kommer fra Kommissionen, EU's daglige ledelse med den dobbelte rolle at udarbejde og at overvåge gennemførelsen af de 27 landes fælles fiskeripolitik.

Kommissionen som ellers ikke er bleg for selvros enten på egne eller på

hele EU's vegne er, når det kommer til fiskeripolitikken, usædvanlig selvkritisk:

"Der er brug for en fundamental reform ... ikke endnu en reform i stykker og trin, men en dybtgående forandring, som skærer lige ned i den onde spiral".

Sådan tegnes billedet i en såkaldt grøn bog, oplæg til nye politiske beslutninger, om den langsigtede fiskeripolitik. De beslutninger skal træffes senest i 2012. Og sådan plejer det ikke at lyde fra EU's embedsmandsledelse om den førte politik.

»Det har du faktisk ret i, det er lidt overraskende at man på den måde

» Der er brug for en fundamental reform ... ikke endnu en reform i stykker og trin, men en dybtgående forandring, som skærer lige ned i den onde spiral. «

få fisk

kritiserer den politik man selv har været med til at lave,« siger Ole Christensen socialdemokrat og medlem af EU-Parlamentets fiskeriudvalg.

I værste fald

De hårde ord fra Kommissionen har til hensigt at undgå det værst tænkelige. Et eksempel på, hvad der kan ske, er det hidtil mest dramatiske kollaps af en fiskebestand, der fandt sted udenfor Newfoundland i Canada.

Herfra har først baskiske og senere andre, fiskere hentet torsk i næsten 500 år, fra noget som man troede var evig og ubegrænset proteinkilde. I 1992 holdt festen op. Torsken var der ikke mere. Den er endnu ikke vendt tilbage. De nærmeste år vil vise om vi risikerer noget lignende i EU's farvande. ♦

EU's fiskeripolitik for begyndere

Derfor en fælles fiskeripolitik

I 1970'erne udvidede mange lande deres rettigheder til søs fra territorialvandsgrænsen 12 sømil (22 km) fra kysten, med en økonomisk zone på 200 sømil (370 km). Det gav problemer med overlappende zoner og med fiskere, som var vant til at komme i farvande, der pludselig var forbudt territorium. Fiskeripolitikken blev derfor født som et forsøg på at afværge direkte konflikter indenfor det daværende EF, som den tilbagevendende torskekrig mellem Island og Storbritannien i perioden 1958 – 1976.

Man lavede så en fordelingsnøgle for nationale kvoter, kaldet "relativ stabilitet", mellem EF og senere EU's medlemslande baseret på, hvordan fiskeriet så ud i årene 1973 – 1978.

Støtte

Fiskeripolitikken omfatter også forskellige støtteordninger, såsom ophugningsbidrag for at mindske den samlede fiskeflåde, men også bidrag og lån til nyinvesteringer som trækker i den anden retning.

På hjemmesiden www.fishsubsidy.org kan man se hvilke lande, både virksomheder og havne som har modtaget EU-støtte gennem årene. Hjemmesiden bygger på data fra Kommissionen men er lavet af journalister, forskere og aktivister.

Kvoterne

Den fælles kvotepolitik omfatter ikke de kystnære hav. Fiskeriet indenfor 12 sømil fra kysten bestemmer medlemslandene selv over.

Størrelsen på kvoterne bliver fastsat ved et årligt slagsmål mellem de ansvarlige ministre på et langstrakt rådsmøde i december. Mødet varer ofte til den følgende morgen.

Kvoterne bliver foreslået ud fra en biologisk vurdering af det internationale råd ICES med sekretariat i København. Men ministrene beslutter også ud fra andre hensyn.

Kontrolleret overfiskeri

Kvoterne har ifølge Kommissionen i gennemsnit været 40 procent højere end forskernes anbefalinger.

Kvotenøglen er siden hen blevet suppleret af flerårige planer for bevarelse af forskellige fiskearter.

Til fiskeripolitikken hører også en kontrol af at kvoter og andre bestemmelser bliver overholdt.

Kvalitetskrav

Fiskeripolitikken indeholder desuden krav om kvalitet, og mindstestørrelse på fisk som er til salg, og krav på mærkning om hvor fisken kommer fra.

Andres fisk

Endeligt omfatter fiskeripolitikken en lang række aftaler, som giver medlemslandenes fiskeflåder adgang til at fiske langt hjemmefra blandt andet ud for Vestafrika. Det er et aspekt af fiskeripolitikken som NOTAT vil vende tilbage til i et senere nummer.

FOTO: POLFOTO

Fiskere vil ha' indflydelse

Fiskeriets interesseorganisation, Danmarks Fiskeriforening, tager godt imod Kommissionens forslag om større indflydelse til erhvervet i fremtidens fiskeripolitik. En centralt placeret forsker er nølende positiv.

STATISTIK. Står det til EU-Kommissionen skal fiskerne selv inddrages mere i beslutningerne fremover. Den melding tager Svend-Erik Andersen, formanden for de danske fiskeres interesseorganisation, Danmarks Fiskeriforening, godt imod. Han mener fiskerne har en hel del at byde på når det gælder både forskning og forvaltning.

»Det er spørgsmål om kvoternes størrelse, og det er fiskebestandenes tilstand. Der kan vi tit komme med et kendskab, forskerne ikke har. Forskerne tager jo fejl indimellem. F.eks. er ICES for ikke længe siden kommet med en vurdering af bestanden af tobis i Nordsøen, som var forkert,« siger Svend-Erik Andersen.

Forskere mod fiskere

Om tallene på fiskebestanden nu også passer, er et tilbagevendende stridsspørgsmål mellem forskere og fiskere. Hans Lassen kender den diskussion særdeles godt. Han er chef for rådgivningsprogrammet ved ICES (Det Internationale Havundersøgelsesråd), som har eksisteret siden 1902, og som har hovedsæde i København. Det

er her de tal, som ligger til grund for EU's fiskeripolitik bliver kontrolleret, vurderet og lagt sammen.

»Vi ved godt at målinger af biologi ikke er det samme som fysik med otte cifre efter hvert komma. Fiskerne kan gå op i, at vi måler, hvor der ikke er nogen fisk, de går jo selv kun til de områder hvor de regner med fangst, og alt andet ville jo også være idiotisk fra deres side. Men vores opgave er også at se på forandringer af bestandene. En bestand kan være tæt og stadig give gode fangster for dem som kender det rigtige sted, selvom bestanden i virkeligheden er truet. Det skal vi have med,« siger Hans Lassen. ICES råder over omfattende informationer, men alt andet lige behæftet med en usikkerhed, siger han.

Regionalisering og forvaltning

Selvom Svend-Erik Andersen fra fiskeriforeningen mener, at danske forskere ofte er gode til at lytte til fiskerne, står en mere

direkte rolle i ICES' arbejde på ønskesedlen for en ny fiskeripolitik:

»ICES' vurderinger bør tilrettelægges så fiskernes erfaringer bliver inddraget. Jeg siger ikke fiskeres erfaringer er de eneste rigtige. Jeg mener bare, fiskere har noget at bidrage med»

Og det er ikke bare viden, fiskerne kan tilføje, mener han. Fiskerne kan også hjælpe

»» Hvis det er et spørgsmål om liv og død, så kommer der et andet perspektiv på beslutningerne. ««

med forvaltningen. Svend-Erik Andersen håber vejen er banet for en regionalisering af fiskeripolitikken. Politikken må tættere på de steder, det handler om, og der skal tages færre beslutninger centralt i Bruxelles, mener han. En regionalisering vil bl.a. give gode muligheder for fiskerisektoren for at deltage mere aktivt i langtidforvaltningsplaner for de enkelte fiskearter, påpeger han.

Fiskere ved roret

Hans Lassen fra ICES er uddannet kemiker.

Dansk alternativ ligner en dødssejler

Kommissionen foreslår en dansk løsning med privatisering af fiskekvoterne i EU. Løsningen hjalp dog ikke fiskebestanden, men gjorde i stedet at nogle få danske fiskere blev rige, mens mange flere gik fallit eller stoppede før fallitten.

FISKERIET VED SKILLEVEJ. Også i Danmark har man i mange år været klar over, at der var for mange fiskefartøjer til alt for få fisk. Men i slutningen af 2005 skete der noget. Regeringen og Dansk Folkeparti gennemførte en ny fiskerireform. Man privatiserede adgangen til fisk i havet, altså privatiserede fiskekvoterne, som ejerne nu frit skulle kunne købe og sælge.

Efter denne liberalisering kom der gang i markedet for fiskekvoter. På to år steg prisen på dybhavskvoter 3000 procent, prisen for kystvandskvoter steg 1000 procent. Det lykkedes at få antallet af danske fiskefartøjer voldsomt ned.

Til gengæld gik det hårdt ud over de samfund, som lever af fiskeri. Nogle fiskere benyttede den frie handelsret til at sælge

deres både og kvoter og scorede kassen. De ansatte på bådene blev blot arbejdsløse i lokalsamfund uden økonomisk bæredygtighed.

Spekulation i kvoter

Den danske markedsliberalisering har ført til en koncentration af fiskeriet i nogle få havne, til lukning af flere fiskersamfund, og næsten udryddelse af kystnært fiskeri. Desuden har man ved at skabe et marked for handel med kvoter fået de negative effekter, som også er kendt fra anden spekulation. Der sker en monopolisering og en koncentration i kapløbet om fiskerettigheder. Priserne på kvoterne stiger og erhvervet bliver yderligere forgældet og afhængig af bankerne og af offentlig støtte.

Dermed bliver erhvervet mere sårbart over for svingende fangster, priser og kvotestørrelser, samt finansiell ustabilitet og stigende oliepriser.

Og så er der fiskene: De fortsætter med at blive færre og færre, bl.a. fordi de stadig færre fiskere tvinges til højeffektivt fiskeri for at kunne drive deres dyrt forgældede både.

Nu foreslår EU-Kommissionen, at gøre Danmark kunsten efter.

I grønbogen om en reform af fiskeripolitikken er det centralt, at EU bør overveje at indføre et frit marked for privatiserede fiskekvoter, ligesom i Danmark. ♦

Kilde: "Comments on the Green Paper for the reform of the Common Fisheries Policy" Thomas Højrup og Jeppe Høst 2010

At lade den enkelte fisker tage ansvaret har ingen gang på jorden, siger Hans Lassen. Men han er positiv over for en større inddragelse af fiskerisektoren som sådan. (Foto: Svensk Fisk)

enkelte fisker at overvåge sig selv. Svaret fra EU's side har så hele tiden været mere kontrol, men det er jo ikke noget, som fjerner årsagerne til problemerne.«

Ansvarlighed og bæredygtighed

Både Svend-Erik Andersen og Hans Lassen mener, at et svar kan være en mere regionaliseret fiskeripolitik inden for EU. Det kan gøre vigtigheden af bæredygtighed mere konkret for erhvervet, og ansvarligheden større, mener Hans Lassen:

»Hvis det er et spørgsmål om liv og død, så kommer der et andet perspektiv på beslutningerne. Jeg har arbejdet som rådgiver på Grønland og oplevet, at når det handler om 70-80 af eksportindkomsterne så bliver der lyttet på en anden måde til de råd man kommer med. Hvis der skal være en befolkning på Færøerne så er man nødt til at have et fiskeri; hvis ikke så bryder alt sammen. Norge ville vel i og for sig kunne leve uden sit fiskeri men det ville være ødelæggende for den norske regionalpolitik.« ♦

Han kunne nogen gang tænke sig en fiskeripolitik på linie med politikken for den kemiske industri.

»I industrien findes et grundlæggende princip om, at virksomhederne skal føre løbende kontrol med sine udledninger

og myndighederne overvåger at kontrollen virker. Det ville være en sund tanke indenfor fiskeriet, men det har ingen gang på jord. I øjeblikket har vi en kamp mellem fiskeindustrien og forskningen, og jeg ved godt, at man ikke kan overlade det til den

Friske fisk og liv ved kysten

EU-Kommissionen vil bruge dansk model som EU-politik. Professor Thomas Højrup fra Københavns Universitet foreslår, at EU skal gå en helt anden vej. Udgangspunktet skal være at skaffe forbrugerne kvalitetsfisk og skabe livsgrundlag for de europæiske kystbefolkninger.

HVOR SKAL VI HEN? EU bruger hvert år næsten 9 milliarder kroner til at støtte køb af nye fiskerfartøjer og skrotning af de gamle. Det er ikke så mange penge i EU's budget, men beløbet svarer cirka til det beløb som EU's forbrugere køber fisk for hvert år. Fisk, forbrugeren altså allerede har betalt penge for via skatten.

Det betyder dog ikke, at fiskerne oplever gyldne tider med rundhåndede checks fra Bruxelles. Tværtimod kører de fleste af EU's fiskerflåder med tab eller meget lav indtjening og lav løn – fordi der ikke er så mange fisk tilbage. EU er nødt til at importere samme mængde af fisk fra ikke-europæiske farvande som der fanges i EU's farvande. Branchen presser derfor på for kortsigtede beslutninger om mere offentlig støtte og højere fiskekvoter.

»Den onde cirkel med overfiskning, overkapacitet, dårlig økonomi og kortsigtede løsninger er fortsat og stigende,« understreger den danske ekspert Thomas Højrup.

Langdistance eller kystnært

Der er mange forklaringer på, hvorfor det er gået så galt i EU. En forklaring er EU's indviklede opbygning. Fiskeripolitikken er et specielt emne, som har tendens til kun at interessere specialister og særligt interesserede, herunder fiskeindustrien.

Thomas Højrup er professor på Københavns Universitet, ikke i fiskeri, men i etnologi. Det vil sige, han forsker i kulturelle forskelle i levevis og opfattelser, herunder har han indgående forsket i de europæiske fiskerbefolkninger.

Højrup skelner mellem to hovedformer for fiskeri.

På den ene side det mobile langdistance fiskeri, hvor store veludrustede flåder kan fiske, opbevare og transportere fisk over store afstande. Et fiskeri, som Europa har haft tradition for i over 600 år. Langdistance-fiskeriet er i dag organiseret som almindelig kapitalistisk industri

med investorer, aktieselskaber, profitskabse, arbejdsgivere og lønmodtagere.

På den anden side er der det kystnære fiskeri, som stadig praktiseres i de mange små kystsamfund rundt omkring i Europa. Fiskeriet er organiseret som andele hvor båd, udrustning og hvert besætningsmedlem får en andel af overskuddet. Det er stadig 80 procent af de tilknyttede til fiskeriet, som har med den form for fiskeri at gøre. Dette fiskeri lever af at sætte friske fisk til salg på markedet så snart de er fanget.

EU tænker på privatisering

Efterspørgslen på markedet for god kvalitet og friske fisk, burde opfordre til bevarelse

» Den onde cirkel med overfiskning, overkapacitet, dårlig økonomi og kortsigtede løsninger er fortsat og stigende. «

» Hver gang en forbruger køber fisk for 50 kroner, har forbrugeren allerede støttet fiskeriet med 50 kroner via skatten. «

Professor Thomas Højrup, Københavns Universitet: Individuelt omsættelige kvoter er et forældet og stærkt problematisk management system – undfanget i industrialiseringens tid for at fremme rationalisering og monopolisering.

af kystnært fiskeri med hurtige og fleksible både, som passer til små koncentrationer af fisk, og kan skifte mellem forskellige arter og fangstformer.

Men EU-Kommissionen gør sig tanker om, at et system med individuelt omsættelige kvoter (IOK – eller på engelsk ITQ) skal være et middel imod over-kapaciteten. Tanken er, at man skal kunne eje en fiskekvote, og købe og sælge den, lige som man kan eje, købe og sælge et hus.

»Den form for privat ejendomsret over fiskeressourcerne vil imidlertid bidrage til, at den kapitalstærke fiskeindustri vil udkonkurrere det kystnære fiskeri,« siger Thomas Højrup.

Der går også et andet perspektiv tabt; nemlig kvaliteten af fiskene.

E- eller A-fisk?

På fiskeauktioner opdeles fisk i to kvaliteter. E-fisk, som er frisk og ubeskadiget fisk af

» EU er nødt til at importere samme mængde af fisk fra ikke-europæiske farvande som fisk inden for EU. «

høj kvalitet, som hovedsageligt er fanget samme dag, den er landet. A-fisk er fisk, der er fanget mere end 24 timer før landingen, eller frisk fisk med skader eller tegn på nedbrydning.

E-fisk indbringer langt højere priser end A-fisk. Forbrugerne efterspørger både E-fisk og A-fisk, men til forskellige formål. A-fisk importeres til Europa i store mængder fra andre dele af verden, hvor denne fisk kan købes til relativt lave priser. E-fisk skal være fløjet ind til Europa for at konkurrere med de europæiske E-fisk.

Det betyder, at jo større en del af de europæiske fiskebestande, som er beholdt E-fiskeri, desto større er den værdi, der kan udvindes af ressourcen.

Bæredygtige fisk til forbrugerne

Før industrialiseringen var friske fisk kun tilgængelige på det lokale marked. Med udviklingen af et avanceret europæisk vejnet, er det nu muligt at forsyne det fælles marked med E-fisk fra kystsamfund i hele Europa.

Thomas Højrup foreslår, at så meget som muligt af Europas begrænsede og truede fiskebestande forbeholdes E-fiskeri, foretaget fra de utallige små fiskersamfund langs kysterne i Europa. Det vil føre til en optimal udnyttelse af ressourcerne, en bedre kvalitet for forbrugerne, og en bæredygtig økonomi i de små kystsamfund.

Visionen kræver, at man opgiver alle tanker om, at alle fiskerfartøjer skal industrialiseres og kapitaliseres.

Der er også et økologisk perspektiv: E-fisk kræver lettere udrustning, som ikke beskadiger fisken, hvilket også giver mindre skade på havbunden og havets planteliv.

I stedet for liberalisering

»ITQ er et forældet og stærkt problematisk management system – undfanget i industrialiseringens tid for at fremme rationalisering og monopolisering. Det viser erfaringerne fra Danmark,« siger Thomas Højrup (se artikel på side 5).

Hvis man vil undgå stigende kapitalisering og gældsætning i fiskerisektoren, kunne man gøre det ved at styre dem i EU-kvotepuljer, der stadig er ejet af staten, men lejet ud til den registrerede fisker i de enkelte samfund. Med denne fremgangsmåde undgår rederne den tunge gæld, mens der samtidig er et markedssystem, der tager udgangspunkt i forbrugernes behov, mener Thomas Højrup. ♦

Kilder: På hjemmesiden www.havbaade.dk/fiskeriet.html kan man læse mange bidrag fra Thomas Højrup til fiskeripolitikken.

Artiklen her er baseret på to foredrag: "E-fish. Regulating quantity, or promoting e-quality? Foundations of a new paradigm." Indlæg i forbindelse med reform af EU's fiskeripolitik. EU-Parlamentet 16. marts 2010. "European Life-Modes at Sea: The EU's Fisheries Policy as Human Tragedy or Triumph?"; foredragssækken "Europe beyond Europe", Københavns Universitet, 20. april 2010.

Alternativet til det tavse hav

Hun er en alarmklokke, som er blevet EU-politiker. Isabella Lövin udgav i 2007 en advarende bog om fiskeri og livet i havet. To år senere blev hun valgt til EU-Parlamentet, og fik mulighed for at gøre noget ved bogens indhold.

Isabella Lövin, en svensk ildsjæl med følelser for havet. (Foto: Beatrice Tigerhielm).

ILDSJÆL. Bogen hed "Det tavse hav" ("Tyst hav" på svensk), et vink til den amerikanske biolog Rachel Carson som skrev "Det tavse forår" (Silent spring) i 1962, en bog, der blev et startskud for den moderne miljøbevægelse.

Biologen Carson advarede mod fugledød på grund af pesticider i landbruget.

Den svenske kultur- og miljøjournalist Lövin advarede mod overfiskning og fisketomme have. Advarslen blev en kæmpe succes for forfatteren – i Sverige.

Mange tusinde solgte eksemplarer senere, og efter at være blevet overskyldt af priser og udmærkelser, stillede Isabella Lövin op til EU-Parlamentet for Miljöpartiet

» Man kan ikke balancere tre mål som i forvejen er i ubalance med hinanden. I Canada efter torskekatastrofen i 1990'erne, blev bevarelsen af havets ressourcer første prioritet som andre mål måtte underordne sig. EU må gå samme vej. «

de gröna i 2009. Der sidder hun så nu, med en fast plads i EU-Parlamentets fiskeriudvalg.

I bogen kaldte hun udvalget for fiskerierhvervets forlængede arm i EU, og hun portrætterede formanden, den spanske konservative Carmen Fraga Estévez som en arrogant datter af det fascistiske Franco-regimes sidste propagandaminister. Så hvordan synes hun selv det går, nu?

»Jeg har lært enormt meget, og jeg lærer hele tiden,« siger hun.

Alternativet

"Det tavse hav" som er en advarsel og et anklageskrift afsluttes med en række konkrete forslag – Isabella Lövin's alternativ:

- Forbyd bomtrawl – netkasser som bliver trukket af en slæde på havbunden, som ødelægger bunden, og som tager alt med, der kommer i vejen.
- Opret marinereservater – fredede havområder.
- Forbyd udsmidning – udkast fra dæk af fisk som er for små, af den forkerte slags, eller af en art, hvor den tilladte kvote er opbrugt.
- Drop de nationale kvoter – erstat dem med individuelle kvoter som i Danmark eller havdage, hvor alt som fanges på tilladte dage må bringes i land.

Udsmid – Hvor mange fisk går tabt?

EU's kvotesystem, mener mange kritikere, har en stor del af ansvaret for den store mængde fisk, som smides ud fra fiskerbådene fordi de hører til en art, hvor kvoten er opbrugt, eller fordi fiskene er for små.

En undersøgelse fra FN-organisationen FAO konkluderede i 2005, at udsmidtet i Nordsøen er på 500.000–880.000 tons. Vest for Irland og Skotland udgjorde udsmidtet 31–90 % af fangsterne alt efter flåde, målart og dybde. I Middelhavet og Sortehavet var udsmidtet 18.000 tons eller 4,9 % af fangsterne. I Østersøen blev det anslået, at udsmidtet lå så lavt som 1,4 % i gennemsnit.

Hvad koster EU's fiskeripolitik?

EU vil i perioden 2007-2013 bruge ca. 28 milliarder kroner på fiskeripolitikken.

I marts i år offentliggjorde Pew Environment Group et studie, som viste, at ca. 17 procent af midlerne går til at bringe kapaciteten ned, d.v.s. støtte til ophugning, mens 29 procent går til bygning af større og mere effektive fiskerfartøjer. Spanien modtager 46 procent af al støtte.

- Gennemfør forbedringer af oprindelsesmærkningen af fiskebestande, så det sted, fisken kommer fra fremgår præcist og tydeligt.
- Skærp kontrollen af, og straffen for, sort fiskeri.

Tre år senere, og efter et år inde i EU's beslutningsmaskineri, ville forfatteren som blev politiker have skrevet omtrent det samme i dag, siger hun.

Fra FISH til MARE

»Det er ikke noget jeg fortryder, muligvis noget jeg ville formulere anderledes. Jeg er blevet mere klar over behovet for en integreret havpolitik, i stedet for bare en fiskeripolitik. Med et bredere perspektiv, vil det være lettere at få marinereservater og udsmidningsforbud igennem. Der er andre havinteresser end fiskernes, og de er lige så legitime,« siger Isabella Lövin.

Hun ser små, men vigtige tegn på en udvikling i den retning, hun ønsker.

Porteføljen for den ansvarlige kommissær, Maria Damanaki fra Grækenland, hedder nu Maritime anliggender og Fiskeri, og embedsværket kaldes for DG MARE. Opgaveporteføljen hed tidligere kun "fiskeri", og generaldirektoratet DG FISH. Isabella Lövin ærgres sig over, at der ikke er sket noget lignende i EU-Parlamentet, hvor ansvaret for havet er fordelt på adskillige parlamentariske udvalg.

Miljøet først

Fiskeripolitikken i EU har i dag tre hovedmål: at fremme økologi (for havet), økonomi (for fiskerne) og social udvikling (for kystsamfundene).

Den tredeling uden prioritering er et grundlæggende problem, ifølge Isabella Lövin:

»Man kan ikke balancere tre mål, som i forvejen er i ubalance med hinanden. I Canada efter torskakatastrofen i 1990'erne, blev bevarelsen af havets ressourcer første prioritet som andre mål måtte underordne sig. EU må gå samme vej. Vi må have en havpolitik, som sætter miljøhensynet først.« ♦

Isabella Lövin har en hjemmeside om den påbegyndte reform af fiskeripolitikken: www.cfp-reformwatch.eu

Øresund – et torskelys i mørket

Begrænsninger virker. Det viser en ny undersøgelse af torskebestanden i Øresund.

TRAWLSTOP. Lystfiskere har vidst det længe. Kritikere af EU's fiskeripolitik har sagt det i flere år. En ny rapport fra *Havmiljøinstituttet* – et samarbejde mellem fire svenske universiteter – bekræfter de påstande:

Der er masser af torsk i Øresund, til forskel fra Kattegat, hvor den traditionelle spise fisk er meget tæt på at være udryddet.

Den markante forskel mellem de to områder kan næppe forklares med forskellige miljøpåvirkninger, mener rapportforfatteren Henrik Svedäng. Øresund er langt hårdere belastet med den tætte bebyggelse langs kysten, det intensive landbrug i Skåne, kemivirksomheder,

kølevand fra det nu standsede Barsebäck atomkraftværk og ikke mindst fra skibsfarten.

Men det er skibsfarten, eller rettere sagt de krav, som skibsfarten har stillet, der forklarer de forholdsvis gode tilstande i Øresund. Takket være den internationale søfart i det smalle Øresund har alt trawlfiskeri været forbudt siden 1932. Trawlfiskere ville være for meget i vejen for trafikken. Det har sikret både torsken og også andre fiskearters overlevelse.

Undersøgelsen er nu også udgivet af Europa-Parlamentet som et baggrundsdokument til debatten om fiskeripolitikens fremtid. ♦

NOTAT's redaktør med selvfanger nytårstorsk.

Torsken blev fanget i Øresund hvor trawlfiskeri har været forbudt siden 1932.

Finanslov bliver sag

Et EU-topmøde udløste et politisk rivegilde og krav om folkeafstemning i Danmark, da det stod klart, at regeringen ville støtte forslag om at sende fremtidige finanslove til gennemsyn i EU inden den bliver fremlagt. Regeringen var også glad for udsigten til sanktioner mod lande, som ikke fører en tilstrækkelig stram økonomisk politik. Men hvad var det egentlig, topmødet vedtog?

TOPMØDE. EU-debatten i Danmark tog en ny drejning i juni i år, da Kommissionens forslag om øget økonomisk samarbejde kom til behandling på et EU-topmøde i Bruxelles den 17. juni. En buket af procedurer om kontrol og sanktioner skal, hvis det står til Kommissionen, gennemføres for at sikre, at medlemslandene holder sig på en bestemt økonomisk kurs.

At Kommissionen ønsker et øget økonomisk samarbejde, der strækker sig helt til medlemslandenes prioriteringer på finansloven, og at det skal bakkes effektivt op af stramme regler, er der for så vidt ikke

noget nyt i. Det nye er, at der nu er mulighed for, at EU tager markante skridt i ret-

ning af en fælles økonomisk politik, og at et politisk flertal i Danmark er parat til at gå med.

Krav om folkeafstemning

»Det er i dansk interesse, at der er styr på den europæiske økonomi, og at alle lande spiller efter reglerne. Hvad skal man med regler, hvis man ikke spiller efter dem?« sagde statsminister Lars Løkke Rasmussen i forbindelse med topmødet, og fortsatte:

»Derfor har vi brug for en stærkere koordination af den økonomiske politik, og vi har også brug for at sætte nogle muskler bag.«

Denne stærke udmelding fra regeringen fik prompte opbakning fra Folketingets partier – minus Dansk Folkeparti og Enhedslisten, der begge krævede folkeafstemning om dét, de betegner som en omgåelse af folkeafstemningen om euro'en i 2000. Et krav, som også Folkebevægelsen mod EU fremførte.

EU-topmødet skulle tage stilling til en skitse fra Kommissionen, og fra en arbejdsgruppe under formanden for forsamlingen af medlemslandenes stats- og regeringschefer (Det Europæiske Råd), belgieren Herman van Rompuy.

Men til slut lå en temmelig uklar topmødetekst, der gjorde det svært at gennemskue, hvilke forslag, der overlevede topmødets kritiske blik, og som derfor vil blive fremlagt som konkret forslag senere på året.

Finanslove til gennemsyn

Det afgørende er imidlertid, hvordan Kommissionen opfattede topmødet. Som altid er det nemlig Kommissionen, som skal vælge, hvad den vil gå videre med, og forsøge at komme igennem med. NOTAT bad derfor talsmanden for økonomikommisseren, Amadeu Altafaj Tardio, vurdere de væsentligste forslags skæbne på topmødet.

Det mest omdiskuterede forslag for topmødet var Kommissionens idé om at medlemslandene skal fremlægge en første skitse til finanslov i god tid før finanslovsforslaget kommer til behandling i de nationale parlamenter. På dette punkt kunne Kommissionen notere sig den klareste sejr. Fra og med 2011 vil medlemslandene diskutere hinandens finanslove i EU's ministerråd allerede i foråret, længe inden vedtagelse i parlamenterne. Har en regering til hensigt at føre en politik, som Kommissionen og det øvrige råd mener vil give problemer, kan de få en påtale.

Stabilitetspagten

Det er især overholdelsen af den såkaldte stabilitetspagt, der vil blive holdt øje med ved gennemsynet. Pagten udstikker rammer for, hvor høj en gæld og hvor stort et underskud på statens budget, medlemslandene må have.

»Der blev givet politisk grønt lys til at

Ifølge en talsmand for Kommissionen skal man tage det meget alvorligt, når formanden for Det Europæiske Råd Herman van Rompuy siger, at alle 27 lande skal styrke koordineringen af den økonomiske politik. Det er ikke særordningerne for euro-landene, der prioriteres.

for EU

indføre nye procedurer, som kan sikre overholdelse af Stabilitetspagten», siger talsmanden fornøjet.

Reglerne for stabilitetspagten har længe været et smertensbarn i EU i almindelighed, og for euro-landene i særdeleshed. De oprindelige regler var stramme. Kom et medlemsland i strid med reglerne, ville det føre lukt til bøde eller anden sanktion. Men da Tyskland og Frankrig fik problemer med at leve op til kravene i 2005, blev reglerne markant svækket. Nu er det op til Kommissionen at finde en måde at dreje skruen lidt tilbage igen, som har tilstrækkelig opbakning.

Et af virkemidlerne kan blive indefrysning af støttemidler fra EU til et medlemsland, som bryder reglerne. Her satte topmødet især Kommissionen til at overveje, hvordan dette virkemiddel kan udformes, så det ikke kun rammer de fattigste EU-lande, der modtager relativt stor støtte fra de såkaldte strukturfonde. Medlemslandene kan desuden blive pålagt at "omdirigere midler" for at "forbedre kvaliteten af de offentlige finanser" som det hedder i Kommissionens forslag, der blev fremlagt den 12. maj i år.

Sanktioner før overtrædelse

Et andet spørgsmål på topmødet var om der skal indføres nye sanktioner, hvis et medlemsland ikke er på rette kurs – også selvom de ikke har overtrådt pagtens regler.

På dette område forsøgte Kommissionen at få opbakning til at pålægge medlemslande sanktioner, når de vurderes at være på vej til at overtræde reglerne, men altså før de rent faktisk gør det. Det skulle ske ved at kræve indsætning af et beløb på en spærret konto. Det forslag, erkender Kommissionens talsmand, faldt med et brag. Men man skal ikke tro, det er gjort med det.

»Der kan jo tænkes andre slags sanktioner, men jeg er ikke sikker på, hvordan vi vil gribe det an,« siger talsmand Altafaj Tardio.

»Der var enighed om at der er et be-

Statsminister Lars Løkke Rasmussen fik sindene i kog hos Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Folkebevægelsen mod EU med sine udtalelser om, at han gerne ser sanktioner mod EU-lande, som ikke følger EU's retningslinjer for den økonomiske politik.

hov for at styrke reglerne for økonomisk styring, men samtidig er der mange i medlemskredsen, som er forsigtige, og vil afvente mere præcise forslag», siger han. Modstanden kommer især fra Storbritannien og Sverige, men også mange andre er tilbageholdende, herunder Danmark, vurderer han.

Traktatens grænser

Topmødet vedtog også at indføre skærpet overvågning af udviklingen i euro-zonen med henblik på at gribe tidligere ind, hvis et land sækker bagud i konkurrenceevne. Men statslederne gjorde bevidst ikke meget ud af at udvikle særregler for euro-land.

»Formanden van Rompuy's bemærkninger efter topmødet om, at nu skal alle gå videre i fællesskab, skal man tage meget alvorligt,« siger Kommissionens talsmand.

»Han var også meget afvisende over for at opbygge nye institutioner specielt for

euro-landene. Det er for ikke at splitte EU for meget i to dele.»

Netop dette forsøg på at indføre skrapere regler for alle medlemslande, og ikke kun for euro-zonen, kan dog blive et problem for hele projektet. Kommissionen mener, at alle forslag kan gennemføres ved blot at ændre EU-lovgivningen. Det modsiges dog af adskillige eksperter, fra Iain Begg fra tænketanken Chatham House til Folketingets EU-oplysning, der mener, at landene uden for euro-zonen, herunder Danmark, ikke, kan udsættes for bindende krav eller sanktioner, hvis det kniber med overholdelsen af stabilitetspagten. I hvert fald ikke uden en traktatændring. Og hvis vejen mod øget økonomisk koordinering går gennem traktatændringer, kan det ikke ske uden en folkeafstemning i Danmark. Om det kommer så langt, afhænger især af forslagernes konkrete udformning.

Kommissionen vil fremlægge det første i slutningen af juni, og et andet i september. ♦

Månedens interview:

Demokratiets tilstand

NOTAT tager pulsen på demokratiets tilstand – i Danmark og Europa. Vi interviewer en person, som på den ene eller anden måde har gjort sig tanker om, hvordan det går med den demokratiske debat og borgernes indflydelse på samfundsudviklingen.

Der er jo en grund til, at man skriver...

I Danmark er politikerne visionsløse karrieremennesker, journalisterne nyttige idioter for magten, og den dominerende middelklasse er en stokkonservativ kraft, der formår at tabuisere al forandring. Årets modtager af Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet, forfatteren Carsten Jensen, er en samfundskritiker af sjælden kaliber.

Interview med Carsten Jensen

SKARPSYNET KRITIKER. Carsten Jensen er måske det nærmeste vi kommer en dansk intellektuel efter fransk forbillede. En intellektuel, der går i brechen for dem, samfundet udgrænser – og som sætter tabuer og fortrængte problemer til debat. En demokrat, som svenskerne anerkendte med Oluf Palme-Prisen i 2009, men som ofte har stået meget alene i den danske debat.

Modtageren af stafetten i 2009, tidl. chef for Politiets Efterretningstjeneste Hans Jørgen Bonnichsen, præsenterede en meget kort og klar karakteristik af ham, da han motiverede tildelingen af demokratistafetten. "Carsten Jensen ser skarpt, til tider uforsonligt på verden. Ikke på men-

nesket, men på de systemer som de lever under, og med stor myndighed taler han magthaverne midt imod."

Little Brother-bevægelsen

NOTAT mødte Carsten Jensen på hans hjemmebane i lejligheden på Østerbro. De medbragte spørgsmål blev aldrig stillet, men alligevel næsten alle besvaret i en strøm af udredninger, argumenter og vurderinger af demokratiets tilstand.

»Den største trussel mod demokratiet, tror jeg er den Hans Jørgen Bonnichsen peger på. Det er den ubekymrighed og lethed, hvormed vi giver afkald på vores egne rettigheder. Vi vælger tryghed frem for demokrati. Sikkerhed frem for menneskerettigheder.«

vores demokrati, det er ikke en Big Brother stat. Det er muligvis en semiautoritær stat, men kravet kommer nedefra, fra en folkebevægelse af little brothers. Det er et krav fra middelklassen selv. Og det vil ikke blive fremført af stærke mænd, det vil tværtimod som sine talsmænd have ufatteligt svage mænd og kvinder.«

De globale udfordringer

Demokratiet trues ikke af, at navngivne personer, stater eller andre aktører lægger beslag på magten. Det er den ansigtsløse globalisering, der tager suveræniteten fra befolkningen og demokratiet er endt med at stå magtesløst over for en række globale udfordringer.

»Det fremstår i retrospektiv, som om alt det med den globale opvarmning nærmest var et modefænomen. Der skulle bare en kold vinter og et par klimaforskere – hvis e-mail korrespondance satte spørgsmåls-

»Det er ikke en totalitær stat, der undergraver

» Vi vælger tryghed frem for demokrati.
Sikkerhed frem for menneskerettigheder. «

tegn ved deres troværdighed – til så blev den aflyst.«

»Enhver seriøs forsker kan fortælle dig, at klimaet bevæger sig med skræmmende og accelererende hast i den forkerte retning. Men nu er det aflyst. Det er ikke hot mere. Demokratiet har i sin nuværende fase formået at immunisere sig ikke bare imod forandring, men også mod udfordringer. Demokratiet er ude af stand til, at håndtere en så fundamental trussel, som den globale opvarmning er.

Det har at gøre med, at vi har udviklet det, som jeg vil kalde et livsstilsdemokrati, hvor alle de gamle modsætninger mellem højre og venstre er blevet ophævet. Den styrende middelklasse er først og fremmest interesseret i at bevare de privilegier, den har. Og alt hvad der bare antyder en ændring af livsstil, indkomstniveau eller organiseringen af samfundet – det er fuldstændig tabuiseret i politik.«

Visioner i garderoben

Afhændelsen af demokratiske rettigheder og den manglende vilje til rent faktisk at ofre noget for at bekæmpe den globale opvarmning kalder på et modsvar fra politikerne. Men her ser Carsten Jensen ikke det store håb, når hans kritiske blik falder på de folkevalgte.

»Adgangstegnet til politik i dag er tilsyneladende at aflevere alle visioner og principper i garderoben. Det har den effekt, at for politikerne er politik ikke længere et politisk projekt, men en privat karriereplan. Man træder ind i politik med nøjagtigt samme forhåbninger, som hvis man blev ansat i en bank eller et investeringsfirma. Med en passende sans for intriger og ambitioner om at træde ind i ledelsen. Ikke for at ændre noget, men for at sidde med ved magtens bord.«

En kritisk presse, der ikke kun behandler politik som et strategisk spil, ville måske kunne gøre en positiv forskel. Men Carsten Jensen konstaterer lakonisk, at dansk presse fuldkommen har opgivet at spille rollen som den fjerde statsmagt, og at politisk journalistik er reduceret til ét forsimpelt perspektiv: »Vil denne eller hin udtalelse, manøvre eller lov skade eller gavne partiet? Om den vil gavne eller skade befolkningen, det interesserer ikke de politiske journalister, for deres verden er Christiansborg,» ironiserer den kritiske forfatter og fortsætter:

»Ideelt skulle det være sådan, at når en politiker møder en journalist, så skulle han få nervøse tics og ondt i maven af skræk. Men i dag går politikerne hen og omfavner ham, mens han tænker: »Hej din nyttige idiot!« Og journalisten er dybt bæret over at være på fornavn med politikerne.

Blå bog:

Carsten Jensen, forfatter, adjungeret professor (2001–2006) og mag.art. i litteraturvidenskab. Har udgivet en lang række romaner og rejsebøger, herunder "Jeg har set verden begynde", som han i 1997 modtog De Gyldne Laurbær for og "Vi de druknede", der ti år senere gav ham P2's romanpris og Danske Banks litteraturpris.

Carsten Jensen har været tilknyttet Ekstra-Bladet, Politiken, Jyllands-Posten og Information som anmelder, kritiker og klummeskriver.

Han modtog i 2009 den fornemme svenske demokratipris, Oluf Palme-Prisen.

5. juni 2010 modtog han Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet.

» Demokratiet er ude af stand til, at håndtere en så fundamental trussel, som den globale opvarmning er. «

Det stakkels fjols. Jeg mener virkelig, at politiske journalister i Danmark er nyttige idioter for magten. De forstår måske nok meget af spillet, men de har misforstået deres egen rolle i det.«

Tro på ordets magt

»Jeg har ikke nogen særlige forhåbninger om, at jeg kan gøre en forskel. Men jeg har formuleret det sådan, at jeg er nødt til

at tro på ordets magt. Der er jo en grund til at man skriver. Man skriver fordi man håber det har en effekt, man skriver for nogen.«

»Jeg har været i den her branche i snart 30 år – og jeg har udviklet en meget stor realisme omkring hvad man kan og hvad man ikke kan. Det man kan det er, at man nogle gange kan levere ord og begreber, som folk kan tænke videre med selv. Nogle gange fordi de synes det åbner op og gør tingene klarere, så de selv kan tage stilling til dem. Andre gange fordi de føler trang til at modsige én – og så er de nødt til at undersøge sagen nærmere.« ♦

Åbne debatarrangementer

KØBENHAVN

For abonnenter på NOTAT er møderne gratis.

Byvandring i København om indvandring

med **Michael Carlsen** – og oplæg v/**Dorte Smed**, Dansk Flygtningehjælp

Søndag den 15. august 2010 kl. 13-15.30

Byvandringen slutter med oplæg og kaffe i Dansk Flygtningehjælps lokaler, Borgergade 10, København.

EU og pressens rolle

Debatmøde med journalist **Poul Smidt**, mangeårig EU-korrespondent for DR.

Torsdag den 9. september kl. 17-18.30

Kulturhuset, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13 C, København V

ÅRHUS

For abonnenter på NOTAT er møderne gratis.

EU og pressens rolle

Debatmøde med **Poul Smidt**, EU-journalist

Onsdag den 8. september 2010 kl. 17-18.30

Foredragssalen, Folkeoplysningens Hus, Vesteralle 8, indgang B, Århus

5-dages hygge- og højskoletur til

Alsace om vin og EU

Lørdag-onsdag den 16. - 20. oktober 2010

I bussen hører vi om Euroen og krisen. Vi besøger EU-Parlamentet, oplever den historiske by Strasbourg, borgen Koenigsbourg og kører ad den smukke vinrute med besøg hos vinbonde og den ældste vinby i Alsace. En tur du ikke fortryder.

Pris 2.895,- kr. (medl. af DEO og NOTAT-abonnenter kun 2.700 kr.) inkl. overnatning på dobbeltværelser, morgenmad og entreer.

DEO

Læs mere og tilmeld jer på www.deo.dk eller telefon 70 26 36 66

Dan Jørgensen
medlem af
EU-Parlamentet,
Socialdemokratiet

EU og USA: Er der hul igennem?

Efter otte år med George Bush bliver der nu sendt radikalt andre – og mere positive – signaler, til EU fra den anden side af Atlanten. Obama har slået ørerne ud og vist villighed til at lytte til EU. Det skyldes en anerkendelse af, at USA ikke kan løse sine problemer uden hjælp fra stærke allierede.

Meget har ændret sig siden den kolde krig. De nye sikkerhedsproblemer, som vi står over for i dag, kan derfor ikke løses med krudt og kugler alene. Vi kan ikke bombe os ud af hverken finanskrisen eller den globale opvarmning. For at løse disse problemer har vi brug for et forstærket samarbejde.

Vi er nødt til at gå sammen om at regulere finanssektoren for at kunne tackle den finansielle krise. Kapital flyder i dag på tværs af nationale og regionale grænser. Det samme gør forureningen af vores planet. Derfor er vi alle sammen afhængige af et samarbejde på tværs af grænser. Det gælder både for EU og USA.

Af samme grund er det afgørende, at EU udenrigspolitisk er i stand til at tale med én stemme. Det var USA's forhenværende udenrigsminister Henry Kissinger, der i 1970'erne stillede det retoriske spørgsmål: "Hvis jeg vil tale med Europa, hvem skal jeg så ringe til?"

Heldigvis rammer Kissingers retoriske spørgsmål om Europas telefonnummer mindre plet i dag, end det gjorde for blot få år siden. EU er med Lissabon-traktaten blevet opgraderet udenrigspolitisk. Ikke mindst er den udenrigstjeneste, som man er i gang med at bygge op under Catherine Ashton, en helt afgørende forudsætning for, at EU kan lægge én fælles linje på de vigtige spørgsmål.

For at kunne svare på nutidens store udfordringer har vi brug for et stærkt samarbejde mellem EU og USA. Det er derfor glædeligt, at der i øjeblikket tages skridt i denne retning fra begge sider af Atlanten. ♦

EU vil ikke vente med frit postmarked

Siden 2005 har det danske postvæsen kun haft eneret på at omdele breve under 50 gram. EU kræver, at denne eneret skal ophøre pr. 1. januar 2011. Transportminister, Hans Chr. Schmidt bad i april om at få fristen udskudt, men ifølge Børsen den 11. maj har EU's kommissær for det indre marked, Michael Rainier, afvist anmodningen.

Postvæsenet skønner, at de ændrede regler vil give et underskud på op imod 1,4 milliarder kroner fra 2014. Det er baggrunden for den kraftige fordyrelse af porto, som et flertal i Folketinget er blevet enige om.

Se artiklen »EU fordyrer breve« på notat.dk

Kontrol med landenes statistik

Den 8. juni 2010 besluttede finansministrene, at EU's statistikkontor Eurostat i fremtiden skal kunne kontrollere de statistiske oplysninger fra medlemslandene gennem kontrolbesøg.

For fem år siden afviste ministrene et tilsvarende forslag. Men oplysningerne om Grækenlands svindel med statistik har ændret stemningen.

EU's økonomikommisær, Olli Rehn, vil benytte lejligheden til at sende folk til Bulgarien, hvis statistiske oplysninger betragtes som problematiske.

Se artiklen »EU vil forbedre statistikken« på notat.dk

Estland indfører euroen

Midt i euro-landenes krise har de nu den opmuntring, at Estland vil blive medlem af eurozonen fra 1. januar 2011. Estlands optagelse blev godkendt af EU's finansministre den 8. juni.

Estlands optagelse volder ingen problemer. Landets gæld er kun på 7,2 procent af bruttonationalproduktet, og underskuddet på budgettet er under de 3 procent, som man i sin tid krævede af eurolandene. Desuden har den estiske krone i lighed med den danske holdt en kurs, der svarer til euroens.

Mens Estland altså siger ja til at gå ind i euro-samarbejdet, er Polen afvisende. Landets ledelse har nu besluttet at udskyde euroen på ubestemt tid. Dermed følger de den nu afdøde nationalbankdirektør Sławomir Skrzypek, som den 13. april udtrykte tilfredshed med, at Polen havde kunnet føre en smidig valutapolitik og dermed havde kunnet holde sig uden for finanskrisen.

Se artiklen »Polen og Estland uenige om euroen« på notat.dk

Moms vil blive dyrt for kulturlivet

Det forventes, at EU vil tvinge den danske regering til at ændre momslovgivningen, så de kulturelle organisationer skal betale moms af det overskud, der går til velgørende formål.

Det skønnes, at det vil koste kulturlivet omkring 25 millioner kroner. Alene Roskilde-festivalen forventer et tab på mellem 10 og 15 millioner kroner om året.

Advokat Bruno Månsson mener, at problemet kun kan løses, hvis man afskaffer momsen for koncerter, så de sidestilles med museer, der ikke betaler moms.

Se artiklen »Nye momsregler rammer kulturlivet« på notat.dk

Bliver indiske vacciner dyrere?

En forestående frihandelsaftale mellem EU og Indien har skabt bekymring hos den internationale organisation, der i Danmark kendes som "Læger uden grænser".

Organisationen frygter, at aftalen vil betyde, at prisen på den indiske kopime-dicin vil stige. Især er man bekymret over prisen på medicin mod HIV/AIDS. Den er så billig, at der er blevet råd til at behandle fire millioner mennesker i u-landene, hvor for blot syv år siden kun 50.000 blev behandlet.

EU-Kommissionen vil ifølge forlydender skærpe reglerne for afprøvning af medicinen samt for beskyttelsen af de originale produkter. Og det må nødvendigvis fordyre medicinen, mener organisationen.

Se artiklen »Skal det blive dyrere at behandle HIV-smittede?« på notat.dk

EUROKRATLIV

Man har en holdning...

At politikere kan have en tendens til at ombestemme sig hurtigere end et barn i Tivoli kan nå at bede om is og slik, er vist næppe nogen hemmelighed. Men som bl.a. notat.dk også har kunnet berette i den forgangne måned, er der alligevel nogle gange, hvor det vækker opmærksomhed i medierne.

Sagen var den, at en såkaldt *Skriftlig erklæring* i Europa-Parlamentet (som bruges til at opfordre Kommissionen til at se på en bestemt sag, red.) pludselig fik ganske mange underskrifter, da dens titel lød pæn og fornuftig. Indholdet var dog primært noget helt andet, og da journalisterne begyndte at ringe, reagerede mange politikere prompte: De sagde "det var en fejl" og "det vidste jeg ikke" – og skyndte sig så at få deres underskrifter trukket tilbage.

Se nu siger jeg ikke, at det er en udbredt praksis i Europa-Parlamentet at ændre mening på denne måde. Jeg tillader mig blot at bemærke, at en hvilken som helst blot halv-god assistent uden at tøve vil kunne redegøre for den præcise procedure for at ændre en stemme tilbage, eller trække en underskrift – selv hvis de blev vækket midt om natten og afkrævet svaret af en syrhovedet marsmand...

Er det så et problem? Ja det er det. For der er noget helt og aldeles galt, når politikere så ofte stemmer decideret

forkert, fortryder hvad de har stemt, eller trækker deres underskrift tilbage, at der ligefrem er faste og velkendte procedurer for, hvordan det håndteres.

Politikere bør naturligvis stå ved hvad de har stemt, og tør de ikke det – ja så bør de finde sig en anden branche. Men samtidig må man også være fair (jo jo, selv i politik kan den slags til tider have sin plads). For en stor del af problemet skyldes ikke politikerne, men derimod den måde systemet er skruet sammen på:

Afstemningerne foretages i en mængde og hastighed, så selv et maskingevær kunne blive misundeligt. Derfor sker der fejlafstemninger, ligesom mange politikere selv umiddelbart efter en afstemningsrække ikke har fuldt overblik over, hvad vedkommende egentlig stemte for og imod. At det forholder sig sådan er naturligvis ikke betryggende – især ikke når man behandler så mange vigtige sager, som man rent faktisk gør i Europa-Parlamentet.

Men bør man i det mindste ikke tjekke, hvad det er man skriver under på, før man skriver under?

Euromanden

Sagen, der henvises til handler om registrering af søgninger på internettet. Et forslag, to danske politikere støttede i første omgang. Se artiklen "EU-Parlamentet klar til at registrere alle søgeord" på notat.dk

Søren Søndergaard,
medlem af
EU-Parlamentet,
Folkebevægelsen
mod EU

Konsekvensløs kritik af Israel

Man ser det for sig: Med helikoptere og hurtiggående både landsættes cubanske elitesoldater på et EU-skib. Skibet befinder sig i internationalt farvand, men beskyldes for at ville understøtte kontrarevolutionære kræfter på Cuba med papir og blyant. Under aktionen dræber de cubanske soldater 9 civile EU-borgere og sårer 38. Myrderierne undskyldes med, at de myrdede tillod sig at forsvare deres skib.

Kan man forestille sig, at EU i den situation ville nøjes med at løfte sin pegefinger og sige fy-fy, det må I ikke. Og så i øvrigt fortsætte med at lade Cuba være en privilegeret handelspartner i et omfang, at det bedst kunne beskrives som det 28. medlem af EU?

Nej, vel? Men det er lige præcis hvad der sker med Israel efter landets overfald i internationalt farvand på skibe under tyrkisk flag og med lasten fuld af nødhjælp til den belejrede palæstinensiske befolkning i Gaza.

Juridisk er der ellers intet at være i tvivl om. Et bevæbnet angreb i internationalt farvand på et skib, som bærer flag fra et andet land (som man ikke har erklæret krig), er ikke bare et klokkeklart brud på folkeretten, men giver også det angrebne skib ret til at forsvare sig.

På den baggrund skulle der ikke være grund til den store tøven. Naturligvis bør et sådant angreb for dømmes betingelsesløst og samtidig burde der tages skridt til at straffe de ansvarlige. At disse så samtidig gennemfører en ulovlig blokade mod et helt folk, er i denne sammenhæng blot en detalje yderligere, som burde lade handling følge ord.

Men tydeligvis ikke, når det gælder EU og Israel. Så kommer det ikke længere end til fy-fy-skamme-skamme-fy-fy! End ikke fra EU-Parlamentet, som ellers ved festlige lejligheder bobler af selvfedme over sin egen høje moral og retfærdighedssans.

På den overståede juni-samling var Parlamentet ikke i stand til at blive enige om konkrete sanktioner mod Israel. F.eks. ved at støtte mit og 49 andre MEP'eres forslag om ophævelse af den begunstigede handelsaftale mellem EU og Israel. En aftale, som i sin artikel 2 selv hævder, at den bygger på "respekt for menneskerettigheder og demokratiske principper".

Det skulle lige have været Cuba ... ♦

Sangkonkurrence med dybde

Trods eurokrisen vandt Tyskland årets europæiske Melodi Grand Prix.

Der er ingen grund til at høre musikken for at få noget ud af det europæiske melodi grand prix. Stemmeafgivningen er nemlig spækket med underholdende storpolitik på en egen sær måde. Det gælder også årets udgave, som fandt sted i Oslo den 29. maj, hvor Tyskland fik en overvældende sejr.

Det tyske blad Bild bragte dagen efter den store aften en gennemgang af hvert eneste lands point til det tyske bidrag, hver med en lille kommentar hæftet på. Enkelte steder måtte bladet undre sig, og ét sted var Grækenland, som kun gav Tyskland sølle to point.

"Ved Zeus! Alle de milliarder for bare to point!" lød klagen med henvisning til den milliardstore hjælpepakke, Tyskland gik i spidsen for at låne Grækenland.

En tolkning af den skandale kan jo være, at mange grækere ser den velsmurte tyske eksportmaskine med de lave lønninger som en hovedårsag til landets krise. Det kan også være, de ikke er taknemmelige for de store nedskæringer i løn og sociale ydelser, det store lån var betinget af. Måske mener de endda – det er jo hørt i debatten – at pakken mest handlede om, at sikre at tyske banker kunne få de penge tilbage, de har lånt grækerne. Så skal tyskerne da ikke ha' tak, kunne de ha' tænkt.

Blandt andre mønsterbrydere var Israel, der heller ikke så nogen anledning til at puste Tyskland for meget op. Nul point fra den jødiske stat til vinderen, som ellers fik omtrent seks point i snit fra hvert pointgivende land.

Sangkonkurrencen kan faktisk være et studie i spøjse præferencer og tilbøjeligheder, og i tung historie med enten trist eller munter bismag. Der er f.eks. denne klassiker: Cypern har med sin store græske befolkning en særlig kærlighed til hvilket som helst græsk bidrag, der pr. rutine indkasserer maksimumpoint fra Middelhavsøen. En tjeneste,

der altid gengældes, når Cypern altså har kvalificeret sig.

Og så er der Danmark. En fjerdeplads blev det til. Og næsten fire point fra alle deltagere i pointgivningen. Skal vi gøre Bild kunsten lidt efter, og gøre det i korthed, så rager følgende problem op: Alle de fire pointgivende lande med en betragtelig muslimsk befolkning – Tyrkiet, Bosnien Hercegovina, Asserbadian og Albanien – tildelte hver især og i alt Danmark nul point.

Så kan man jo diskutere, hvad der ligger bag denne knusende underkendelse. Nogen kunne måske få den tanke, at det er endnu et udslag af Muhammedkrisen. Andre ville snarere hælde til, at de bare har bedre smag, og ikke falder for et lummersødt opkog af gamle hits af The Police og Abba. ♦

Kenneth Haar

Måske var euro-krisen skyld i, at tyske Lena kun fik to point af Grækenland

FOTO: SCANPIX

